

DANSKE HANDICAPORGANISATIONER

Dansk Socialrådgiverforening

Bedre hånd om socialt udsatte mennesker

Dato: 30. januar 2024

KL, Dansk Socialrådgiverforening, Danske Handicaporganisationer og Rådet for Socialt Udsatte er enige om, at der er behov for en frisættelse af beskæftigelsesområdet. Der er generelt behov for større tillid til borgere og medarbejdere. Tillid til at ledige, sygemeldte og borgere med sammensatte udfordringer generelt ønsker at komme i job og bidrage efter evne. Og tillid til, at medarbejderne har kompetencerne til i samarbejde med borgeren at finde en vej hen til målet.

De fire organisationer er enige i, at der er gruppe borgere, vi ikke får hjulpet godt nok i dag. Vi er optagede af, at den igangværende nytænkning og reformering af beskæftigelsesindsatsen, har som ambition at flere udsatte borgere oplever en bedre indsats mod beskæftigelse og øget livskvalitet og livsmestring. Det er vores opfattelse, at det er muligt både at skabe mere værdi for udsatte borgere og samtidig spare ressourcer på det alt for omfattende bureaukrati, de udsatte borgere møder i dag. Vi er samtidig bekymrede for, at den aftalte store besparelse kommer til at gå uhensigtsmæssig meget ud over de udsatte borgere. Vores bekymring bunder i, at der generelt er en meget simpel vurdering af effekten af indsatsen, som udelukkende måler på beskæftigelse og ikke på den progression og forandring i udsatte borgers liv, som en god og helhedsorienteret beskæftigelsesindsats bidrager til.

Der er brug for en ny mere fleksibel ramme for indsatsen med udgangspunkt i borgernes præmisser, og hvor der er mulighed for at give borgerne en helhedsorienteret indsats, der tager højde for den enkeltes udfordringer, styrker og behov på tværs af især beskæftigelse-, social- og sundhedsområdet. Og bedre mulighed for at borgeren kan få en afklaring tidligere, så vi undgår alt for lange forløb og sikre midlertidigheden i kontanthjælpssystemet. Afklaringen skal tage højde for borgerens situation, så selv de mest udsatte kan gennemføre en afklaring.

Omkring 85.000 mennesker modtager kontanthjælp eller lignende ydelse¹ og har problemer udover ledighed. Det er mennesker med komplekse problemer af forskellig karakter (fysiske eller psykiske funktionsnedsættelser, misbrug e.l.). Her indgår de ca. 9.000 allermest udsatte borgere, som regeringen ønsker at løfte ud af beskæftigessystemet. Det er alle socialt udsatte med komplekse udfordringer, vi er optaget af her.

Udgangspunktet for de udsatte borgere må være fælles mål om beskæftigelse samt øget livskvalitet og livsmestring. Ambitionen med en helhedsorienteret indsats på tværs af social, sundhed og beskæftigelse er helt rigtig, men den eksisterende ramme er alt for rigid. Der er fx både faste

¹ Antal fuldtidspersoner 4. kv. 2023 (aktivitetsparat kontanthjælp, aktivitetsparat uddannelseshjælp, ledighedsydelse og borgere i ressourceforløb), jobindsats.dk

DANSKE HANDICAPORGANISATIONER

Dansk Socialrådgiverforening

Dato: 30. januar 2024

regler for, hvilke typer af sager, der skal forelægges rehabiliteringsteamet og faste regler for, hvem der skal deltage på møderne. Herudover er der regler om, hvor kompetencen til bevilling af indsats skal være forankret. Det gør systemet meget lidt fleksibelt og skaber et meget komplekst system for borgerne at navigere i. Borgerne kan opleve hyppige sagsbehandlerskift og føle sig som kastebold mellem forskellige systemer, hensyn og krav. Der er samtidig tale om et meget ressourcetungt system.

Noget af det, som er allermest virksomt for de fleste udsatte borgere på kanten af arbejdsmarkedet, er at få et rigtigt job på en rigtig arbejdsplads. Også selvom 37 timer ikke er realistisk. Der arbejdes allerede i dag med at få flere udsatte i småjob, dvs. lønnede timer. For at udsatte kan få en tidligere indsats, bør det være en mulighed, at småjob kan bruges, når en borger skal afklares. Eller at der kan arbejdes med udviklingsfleksjob, så en udsat borger kan være i et fleksjob, samtidig med at der sker en afklaring, og inden der tages endelig stilling til et fleksjob.

Hvis vi fortsat vil holde fast i ambitionen om, at så mange borgere som muligt skal blive en del af arbejdsfællesskabet, bør der ses på, om kontanthjælp for nogen godt kan være en ydelse, hvor man midlertidigt kan være fritaget fra krav og sanktioner i beskæftigelsesindsatsen men stadig have ret til indsatser. Det kan skabe ro om den enkeltes forsørgelsesgrundlag, mens det fortsat er muligt at arbejde jobrettet kombineret med relevante sociale- og sundhedsrelaterede indsatser, i en mere fleksibel ramme. Ingen skal dog efterlades uden hjælp, og kommunerne vil stadig have pligt til opsøgende arbejde, selvom man i en periode er undtaget fra pligter og sanktioner.

Det er vigtigt med et godt samarbejde med sundhedssystemet for at sikre en tidlig, koordineret indsats til gavn for borgerne. Men samarbejdet i regionernes kliniske funktioner og med lægerne i øvrigt er ofte meget omstændigt og langsommeligt og bidrager ikke tilstrækkeligt til progression mod beskæftigelse og livsmestring. Vi skal finde en anden form vedrørende samarbejdet med lægerne, i både psykiatri og somatik, herunder brugen af lægeerklæringer og lægelige vurderinger. Der skal skabes rammer for et langt mere forpligtende samarbejde og koordination på tværs af kommuner og sundhedssektoren.

Mål for beskæftigelsesindsatsen skal være bredere

For de mest udsatte borgere kan der godt være lang vej, før indsatser fører til ordinær beskæftigelse. Det er derfor vigtigt, at beskæftigelsesindsatsen for borgere med komplekse udfordringer ikke kun måles på beskæftigelseseffekt. Der er brug for en bredere mere helhedsorienteret vurdering af effekt, som afspejler det fælles mål på tværs af beskæftigelse, social og sundhed om job – eller tættere på, herunder småjob - og øget livskvalitet og livsmestring. Vi skal have koblet indikatorer om livsmestring, sundhed og trivsel på effektmålingen. Både for den enkelte og evt. familien.

Nogle gange fører indsatsen ikke til et job, men i stedet til afklaring til førtidspension. Det betyder ikke, at der ikke har været en effekt. Det kan have andre positive effekter fx ift. mentalt helbred og trivsel, som kan øge livsmestring og livskvalitet. Førtidspension behøver ikke betyde, at man

DANSKE HANDICAPORGANISATIONER

Dansk Socialrådgiverforening

endeligt er dømt ude af arbejdsmarkedet. Vi skal have som ambition, at flere førtidspensionister får en tilknytning til arbejdsmarkedet i skånejob.

Dato: 30. januar 2024

Konkret foreslår vi:

- Vi skal have som mål at øge de udsatte borgeres livskvalitet og livsmestring og få forløst deres potentiale frem for at sende en gruppe af udsatte borgere ud af beskæftigelsessystemet og skabe en parallelindsats.
- Rehabiliteringsteams og ressourceforløb skal afskaffes, og i stedet skal det være muligt at arbejde med borgeren i en helhedsorienteret ramme med et nyt syn, der tager udgangspunkt i borgernes ønsker og behov, og med fælles mål om beskæftigelse og øget livskvalitet- og mestring på tværs af beskæftigelse, social og sundhed.
- Der skal ske et fokusskifte i tilgangen til borgeren, hvor borgeren mødes med tillid, og hvor det er den enkelte udsatte borgers situation, behov og ønsker, der er afgørende for indsatsen.
- Der bør ses på, om kontanthjælp for nogen godt kan være en ydelse, hvor man midlertidigt kan være fritaget for krav og sanktioner i beskæftigelsessystemet. Det kan skabe ro om den enkeltes forsørgelsesgrundlag, mens det fortsat er muligt, i en mere fleksibel ramme, at arbejde jobrettet kombineret med relevant social- og sundhedsrelateret indsats.
- Når der skal ske en afklaring af borgerens arbejdsevne, skal det være muligt at arbejde med småjob og midlertidige fleksjob som led i afklaringen.
- En redefinering af indsatsen for de allermest udsatte betyder, at man også må se på kravene til, hvordan man bliver afklaret til førtidspension.
- At der på tværs af beskæftigelse, social- og sundhedsområdet skal udarbejdes en model for, hvordan det tværgående samarbejde mellem kommuner og det regionale sundhedssystem fremadrettet skal organiseres og styrkes.